



1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Johan Pehrson* (fp) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 11 februari varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Anna Ågerfalk.

2 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Barbro Feltzing* (mp) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 13 februari–13 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Peter Rådberg* (mp) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Barbro Feltzing.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp under Barbro Feltzings sjukledighet anmält Peter Rådberg som suppleant i skatteutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 13 februari–13 mars* till

suppleant i skatteutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i näringsutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Peter Rådberg (mp)

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:229

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:229 av Elina Linna (v)

Statsbidrag till handikapporganisationer

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 21 februari 2006.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor.

Stockholm den 6 februari 2006

Socialdepartementet

Berit Andnor

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2005/06:235

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:235 av Göran Lindblad (m)

Kvaliteten inom läkarutbildningen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 februari 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa utomlands.

Stockholm den 7 februari 2006

Utbildnings- och kulturdepartementet

Leif Pagrotsky

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2005/06:224 om teorin bakom fastighets-skatten

Anf. 1 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Per Landgren har frågat mig om teorin bakom fastighets-skatten och om jag har för avsikt att föreslå sådana lagförändringar som innebär att denna beskattningsmodell ska genomföras konsekvent dels i fastighetsbeskattningen, dels i skattesystemet generellt.

Låt mig kortfattat nämna något om principerna bakom fastighetsskatten. I 1990 års skattereform utgjorde likformighet ett viktigt mål då skattereglerna utformades. På kapitalbeskattningens område innebär det att olika typer av kapitaltillgångar ska, så långt möjligt, beskattas lika. Reglerna ska dels vara rättvisa, dels bidra till att sparande och investeringar i Sverige fördelas mellan olika samhällssektorer – till exempel bostadssektorn och företagssektorn – på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Utgångspunkten vid fastighetsbeskattningen är att ägaren ska beskattas för löpande avkastning på det i fastigheten nedlagda kapitalet på samma sätt som sker för övrigt kapital. Avkastningen beräknas schablonmässigt utifrån taxeringsvärdet som ska motsvara 75 % av marknadsvärdet. Skatteuttaget ska i princip motsvara den skatt som tas ut på övrig kapitalavkastning. Låt mig i detta sammanhang påminna om de

utredningar som, alltsedan nuvarande regelverk trädde i kraft vid skattereformen 1990, analyserat principerna för uttaget av fastighetsskatt. I dessa utredningar har prövats alternativa modeller för uttag av fastighetsskatt. Slutsatsen är att den nu rådande principen – det vill säga att fastighetsskatten ses som en del av kapitalinkomstbeskattningen och att skatteuttaget är relaterat till fastigheternas marknadsvärde – är den mest rimliga både ur ett samhällsekonomiskt och fördelningspolitiskt perspektiv. Att överge ett fastighetsskattesystem baserat på marknadsvärdet och i stället, så som Kristdemokraterna föreslår, införa ett tak på fastighetsskatten på 2 800 kr per småhus och år skulle få oacceptabla fördelningspolitiska och regionalpolitiska konsekvenser.

Mot denna bakgrund är det för närvarande inte aktuellt att förändra tillämpningen av teorin eller principerna bakom fastighetsskatten. Jag tycker att avvägningen mellan olika beskattningsprinciper i nuvarande regelverk är välbalanserad. I ett skattesystem som ska vara uthålligt i en värld med fortsatt stort internationellt tryck på olika skattebaser behövs fastighetsskatten för att finansiera välfärden. Fastighetsskatten behöver också diskuteras i ett större skattepolitiskt sammanhang med en sammanvägning av fördelningspolitiska hänsyn och önskemålen om en samhällsekonomiskt effektiv beskattning. Fastighetsbeskattningen kommer därför självfallet att vara en del i den översyn av skattesystemet som jag tidigare har aviserat.

Anf. 2 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! När jag läste det svar som vi nu har fått uppläst av finansministern slog det mig genast att han inte svarar på frågorna. Frågorna är klara och specifika. Om inte demokratin fungerar i det lilla kan man undra hur det är i det stora. Om en interpellationsdebatt ska bli riktigt meningsfull krävs ändå att vi får svar på frågorna. Det hoppas jag få nu.

Frågorna gäller om beskattningsformen ska genomföras konsekvent, om kapitalinkomstperspektivet ska genomföras konsekvent inom fastighetsskatten och inom det svenska skattesystemet över huvud taget. Nu kan diskussionen bli teknisk, men jag ska försöka att undvika detta. Är finansministern beredd att lägga fram lagförslag om en ändring så fort ett nettohyresvärde – beräknat utifrån marknadsvärdet som alla villaägare har, nettohyresvärde i meningen att man har en intäkt som inte syns eller finns i reda pengar men ändå ska beskattas – inte är likvärdigt med bankräntan? Fastighetsskatten ska motsvara 30 % skatt på bankräntan. Bankräntan är ganska låg. Det skulle behövas justeringar så fort bankräntan ändras.

Min andra fråga om kapitalinkomstprincipen ska tillämpas konsekvent i det svenska skattesystemet gäller om den ska tillämpas på andra kapitalkonsumtionsvaror, det vill säga om båt, bil, tv, video, dvd, stereo, radio ska beskattas på samma sätt. Det är också varaktiga tillgångar. Det går att argumentera på ungefär samma sätt som i statliga utredningar, i förarbeten, i den tidigare skattereformen, nämligen att det en fastighetsägare har är en intäkt på sitt boende. Det är ungefär som att hyra ut sin fastighet. Då blir det en marknadshyra som kommer in från en annan som är beredd att hyra fastigheten. Nu hyrs den inte. Den hyrs inte ut. Man hyr den av sig själv. Om man hyr den av sig själv konsumerar man upp

Prot. 2005/06:71
10 februari

Svar på
interpellationer

värdet med en gång. Man får då en icke-monetär avkastning. Det är ingen villaägare, eller bostadsrättsägare för den delen, som får en löpande avkastning i reda pengar. Det är en fiktiv inkomst. Om det ska vara någon typ av principiell likformighet ska en fiktiv inkomst fångas upp av en fiktiv beskattning. Men så principiellt är det inte.

Jag vill påstå att ett hus inte har ett marknadsvärde om det inte är till salu. Då är det inte ute på marknaden. Ändå betraktar finansministern det som en kapitaltillgång som alla andra. Jag ska senare komma in på vad det är för bild som verkar förespegla finansministern.

Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret på den utmärkta interpellationen som Per Landgren har ställt.

Fastighetsskatten infördes redan 1986, men då på helt andra principer, nämligen som en ersättning för borttagande av en annan skatt. Det hade med hyresbostäder att göra. Sedan 1990 är det precis som statsrådet säger, nämligen att skatten infördes av de skäl han anför för att få likformighet i kapitalbeskattningen.

Därefter har förhållandena ändrats radikalt. Genom de principer som statsrådet hänvisar till när det gäller hur man ska ta ut skatter har regeringen kunna styra det genom direktiven. Därför blir det en meningslös hänvisning att majoriteten i utredningen har kommit fram till det här. Det har ju funnits reservationer på alla dessa punkter. Om man hade haft en enmansutredning hade man naturligtvis kommit fram till exakt det regeringen hade velat. Därför blir det fullständigt meningslöst.

Det stora problemet i dag är, som jag ser det, att på två punkter har utvecklingen av taxeringsvärdena kommit att bryta det rimliga i den goda princip som man hade 1990. Det ena är att den bryter mot förmågeprincipen på många håll. Det andra är att den bryter mot likviditetsprincipen. Man kan säga att man tog hänsyn till det momentet 1990, men förändrade taxeringsvärdena har kommit att bryta mot förmågeprincipen.

Det intressanta är att statsrådet säger i sitt svar att han tycker att "avvägningen mellan olika beskattningsprinciper" är den korrekta. Det innebär att statsrådet medger, precis som Per Landgren är inne på, att det är en konflikt mellan olika beskattningsprinciper. Det som finansministern nu säger är att just den här avvägningen är den rimliga. Men då måste man ändå ställa frågan: Varför måste det ständigt införas nya undantag i denna? Så sent som häromdagen aviserade finansministern själv att det nu ska komma nya undantag.

Långsiktigheten i den här skatten finns bara på en enda punkt, nämligen att staten ska få in så mycket pengar som möjligt. Detta är på den tredje punkten som man bryter mot 1990 års kapitaltänkande, likformighetstänkande. Det är oförutsebart för vanliga människor.

Jag ska tillåta mig att ta ett exempel på detta och ställa frågan: Vad ska denna person spara på?

Det är en person som vi kan kalla Lennart som bor på Torpvägen i Näsby Park. Han hade 1997 ett taxeringsvärde på 2 ½ miljon för ett högt, fint hus, byggt 1945, på 210 kvadratmeter. År 2005 var taxeringsvärdet 5,4 miljoner, och nu är det 8 220 000. Det gör att denne person, född 1945, betalar 82 200 i fastighetsskatt och dessutom betalar 78 000 i förmögenhetsskatt, alltså 160 200. Den här personen är ju stormrik – han

har ett hus som helt plötsligt är värt 11 miljoner kronor. Problemet är ett enda: Han har inte förmågan att bo kvar i detta hus, därför att 42 % av hans inkomster efter skatt går till att betala statsrådet Nuders fastighetsskatt.

Prot. 2005/06:71
10 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 4 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Vi har diskuterat den här frågan förr. Jag blir alltid lika förvånad när Per Landgren interPELLERAR mig, därför att det är inom den borgerliga alliansen som ni borde föra den här diskussionen. En sak är säker: Fastighetsskatten blir kvar även om det blir en borgerlig regering. Ni har ju inte lyckats gå på den linje som Kristdemokraterna föreslår, nämligen att avskaffa fastighetsskatten.

Den diskussion som vore väldigt intressant för väljarna är: Vad blir det egentligen för slags fastighetsskatt med ert regeringsalternativ? Att Per Landgren är intresserad av teorier bakom skattesystemet kan man föra seminariediskussioner kring, men för väljarna är det intressant att veta vad det egentligen är som gäller.

För oss socialdemokrater gäller följande.

Fastighetsskatten är en skatt som inbringar stora inkomster till statskassan. Den betalas av fastighetsägare, villaägare. Villaägare är också barnfamiljer, pensionärer och bilister. Vi använder fastighetsskatteinkomsterna till att höja barnbidraget till barnfamiljerna, till att stärka pensionerna till pensionärerna, till att bygga ut vägarna till bilisterna. Det är så vårt skattesystem fungerar. Vi behöver ha ett robust, stabilt skattesystem.

Är det någonting som ekonomerna är överens om – en skatt som inte snedvrider ekonomins funktionssätt – är det fastighetsskatten. Så sent som för något år sedan kom SNS med en rapport – SNS kan inte beskyllas för att vara en socialdemokratisk kryptoorganisation – och de förspråkar att vi ska ha en fastighetsskatt. Dessa ekonomer, oberoende, som jag tror ingalunda hör hemma i det socialdemokratiska lägret, pläderar för att vi behöver ha denna stabila, fasta skattebas.

Vi socialdemokrater är emellertid inte främmande för att justera i fastighetsskattesystemet. Det har vi gjort under senare år. Vi har sänkt fastighetsskatten för småhus från 1 ½ % till 1 %. En begränsningsregel för fastighetsskatten har införts som innebär att hushåll från årsskiftet i princip inte ska behöva betala mer än 4 % av hushållsinkomsten i fastighetsskatt. Det här innebär att fler hushåll får lättnader. Vi har dessutom infört en dämpningsregel för att sprida ut effekten av höjda taxeringsvärden. Höjda taxeringsvärden är i grund och botten någonting väldigt positivt; det är ett uttryck för att det går bra för Sverige att fastighetsägarna blir rikare.

Begränsningsregeln är vi socialdemokrater inte främmande för att gå vidare på. Det är ett effektivt sätt att sänka fastighetsskatten för dem som behöver det allra mest. Därför har jag, precis som Gunnar Andrén sade, nyligen aviserat att vi inte är främmande för att gå vidare på den vägen.

Men en sak är säker: Vi kommer inte att ge oss ut på några skatte-sänkaräventyr innan vi har säkrat kvaliteten i – just det! – vården, skolan och omsorgen. Vi behöver ha skatter som är bra och stabila och som omfördelar resurser från dem som har till dem som har lite mindre.

Anf. 5 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Jag känner igen det här. Finansministern hänvisar till seminarier. Han vill inte ens diskutera teorin eller bakgrunden bakom fastighetsskatten. Han hänvisar till auktoriteter och till SNS. Det är fantastiskt att han gör det i detta sammanhang – han kunde också ha nämnt OECD och andra. Han talar om justeringar som regeringen har gjort – justeringar som visar just att det är något principiellt felaktigt. Om finansministern inte kan se detta och om han inte är beredd att diskutera det i en interpellationsdebatt, vet jag inte när det ska bli – aldrig, förmodligen.

Vad är det finansministern föreställer sig, frågar man sig när man läser interpellationssvaret. Ja, det är ungefär så här.

En ung barnfamilj, kanske en ensamstående eller ett pensionerat par. Det är ungefär som om de stod där med en miljon eller två på fickan och hade olika placeringsalternativ. Och så verkar det som om någon kommer på: Ja, men vi kan ju placera i hus! Det är fullständigt verklighetsfrämmande.

När man läser svaren ser man att det är en ekonomism som genomsyrar finansministern, trots att han är jurist. Var är bostadspolitiken, rätten till bostad, behovet av boende och till och med plikten för dem som försörjer barn och liknande att sörja för boendet? Här talas det om en välbalanserad avvägning. Det är principlöst, skulle jag vilja säga. Det är inkonsekvent.

Här är det en orealiserad värdestegring som beskattas löpande. Vilka andra kapitaltillgångar beskattas på ett sådant sätt? Både de statliga och de privata företagen går bra nu, men om de inte går så bra och det inte blir någon aktieutdelning har man inte ens en fiktiv intäkt att beskatta. Men här ska det vara en fiktiv intäkt. Man räknar ut något värde som fastighetsägarna konsumerar, och så ska det beskattas.

Vad är det för övrigt för beskattningsprinciper som avses? Dämpningsregeln, som Gunnar Andrén var inne på, är ju kvittot på att teorin inte håller, för att inte tala om alla dessa sänkningar av skattesatsen. Skatt efter bärkraft – det finns ju inga hänsyn till hushållsinkomsten i teorin bakom fastighetsskatten. Det är en rad *ad hoc*-regler, fru talman, som visar det här.

Likformighetsprincipen: Hur kan man ha en likformighetsprincip när intäkten är fiktiv? Den är icke-monetär. Jag tycker att varenda villaägare och sommarstugeägare skulle få veta hur principlösa tankarna är bakom Socialdemokraternas fastighetsskatt.

Neutralitetsprincipen: Den ska vara handlingsneutral. Men folk flyttar ju. Det är inte handlingsneutralt.

Likviditetsprincipen: Det är orealiserade tillgångar. Om man inte har pengar på fickan så finns ju inte de att beskatta.

Dessutom hotas äganderätten, och det gör att hela fastighetsskatten har blivit en otrygghetsskatt baserad på en otrygghetsprincip. Fastighetsskatten är illegitim och principlös. Om inte ens detta kan få finansministern att vakna till och vilja debattera i sak vet jag inte hur riksdagen och interpellationsdebatterna ska fungera. Finansministern var inne på en stabil skattebas, och vi läste om detta i Svenska Dagbladet. Jag återkommer till det här, om det är den typen av motiv man ska ha bakom beskattningen.

Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det var intressant att lyssna på finansministern. Det är det alltid. Finansministern efterlyste vad en eventuell ny regering kan komma att föreslå. Det är en intressant fråga. Jag tror säkert att det kommer att bli förändringar till det bättre. Eftersom statsrådet förväntar sig att bli omvald som finansminister eller någonting annat tror jag att svenska folket skulle vara mycket intresserat av att få reda på vilka förslag den regering som statsrådet Nuder själv sitter i lämnar. Det är ju det som är verkligt intressant. Vad blir det för förslag?

Sedan, fru talman, måste jag ändå komma in på frågan om vilka frågor som statsrådet svarar på eller inte. De senaste två dagarna har jag i den här kammaren bara hört statsrådet svara på en fråga, och det var den om platt skatt. Den fanns det ett utförligt svar på ifrån en socialdemokratisk ledamot. Men i övrigt? Det gäller till exempel den fråga som jag ställer om vad den pensionär som heter Lennart ska spara på. Det, tycker jag, vore en intressant fråga att svara på.

Låt mig slutligen ta upp frågan om varför fastighetsskatten bryter mot förmågeprincipen, likviditetsprincipen och påverkansprincipen. Det har att göra med, statsrådet Nuder, att sättet att fastställa vad som ska beskattas enligt likformighetsprincipen – som vi kan vara överens om – har skenat iväg. Det är inte som finansministern nu försöker göra gällande. Det är väldigt viktigt, för det är en osanning att det finns enighet om taxeringsvärdet. Finansministern är jurist, och finansministern vet också att det finns andra principer. Det skulle till exempel kunna vara köpeskillingen. Då hade det enligt likformighetsprincipen varit förutsebart och påverkansbart när det gäller taxeringsvärdet och vilken fastighetsskatt man skulle betala. Det är en helt annan ordning.

Anf. 7 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det är lite tråkigt att Gunnar Andrén inte har någon replik, så jag får vara lite försiktig med min vassa tunga. Jag ska ändå för protokollet återge vad en företrädare till mig i ämbetet som finansminister har sagt:

Fastighetsskatten är utformad som en objektskatt beräknad på fastighetens taxeringsvärde. Ett motiv för att ta ut fastighetsskatt har varit att denna ersätter en inkomstbeskattning av det i fastigheten nedlagda kapitalet. Fastighetsskatten för privatbostäder i form av småhus kan således ses som en skatt på implicit avkastning på eget kapital motsvarande den tidigare schablonintäkten.

Det var Anne Wibble. Som sagt, Gunnar har inte någon replik.

Vad ska den fiktiva personen i Näsby Park göra? Ett sätt är att rösta på Kristdemokraterna. Om det handlar om att bli gynnad av något förslag som finns i debatten så är det Kristdemokraternas förslag. Det skulle få fördömande fördelningspolitiska, regionalpolitiska och bostadspolitiska konsekvenser, men det skulle de facto gynna de i Näsby Park med höga taxeringsvärden. Kristdemokraternas förslag bygger ju på att alla över hela landet ska betala lika mycket i någon slags ny avgift. Man ska betala lika mycket vare sig man bor i Näsby Park eller i Bergslagen. Därmed frångår kd skatteförmågeprincipen. Skatt efter bärkraft kommer inte att spela någon som helst roll i den typen av system. Men visst, Gunnar Andréns grannar kommer att gynnas. Uppmaningen till dem om de väljer

Prot. 2005/06:71

10 februari

Svar på
interpellationer

mellan olika borgerliga partier är snarast att gå på den kristdemokratiska linjen.

De som bor i Bergslagen med låga taxeringsvärden ska dessutom vara med och finansiera Kristdemokraternas förslag genom att de ska få en höjd kapitalvinstskatt och ett halverat uppskovsavgift. Det kommer förmodligen i slutändan att leda till en ökad skattebelastning för dem med de allra lägsta taxeringsvärdena, de som bor i landsbygden.

Per Landgren, ni har inte talat så mycket om ert förslag. Ni kritiserar gärna det som finns. Men en sak är säker. Jag kan lova dig, Per Landgren, att vi kommer att berätta för glesbygdens folk om hur ert förslag verkligen slår i praktiken. Det kommer att slå väldigt hårt. Men det kommer att hjälpa Gunnar Andréns grannar. Var så säker!

Vi socialdemokrater vill ha ett fastighetsskattesystem som inbringar inkomster till staten som vi kan omfördela inte minst till villaägare runt om i landet. Men vi är inte dogmatiska. Vi är beredda att pröva fastighetsskattens olika detaljer inklusive att göra den så kallade begränsningsregeln mer generös. Det är ett besked till svenska folket.

Anf. 8 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Jo, Socialdemokraterna med Pär Nuder i ledningen – i alla fall vad gäller skattepolitiken – är dogmatiska. Finansministern är inte ett dugg beredd att diskutera den principiella frågan. Jag interPELLERAR någonting, och så kommer han in på vårt förslag. Jag kan inte stå här i kammaren och interPELLERA mig själv och be mig själv lägga ut Kristdemokraternas förslag.

Nej, Socialdemokraterna har inget bostadspolitiskt mål längre. Nu handlar det om en osolidarisk beskattning som leder till segregering längs våra kuster och runt våra storstäder. Det är människor med feta plånböcker som ska kunna bo där. Det är de som ska kunna ha ett sommarboende. De tränger bort de fast boende. Så har det varit i många år, och det hjälper inte med de här lindringsreglerna som bara är ett bevis på att det är feltänkt från början. Det är bara människor med feta plånböcker som ska kunna behålla sina sommarstugor. Det är den solidariteten som Socialdemokraterna har. Det är det svenska folket ska få reda på. Då tror jag att folk i glesbygden också kan känna en solidaritet när det gäller den cyniska beskattningen och den cyniska principen bakom.

Vi hörde hur finansministern talade om en stabil skattebas. Så står det i Svenska Dagbladet i intervjun, om det är rätt. Vad är det för typ av argumentering? Det är en form av statsutilitarism, man skulle kunna säga en fiskal utilitarism. Det är nyttan som avgör. Huvudsaken är att pengarna kommer in till statskassan. Sedan spelar det ingen roll hur det drabbar människor därute i landet. Det är osolidariskt, och det ska vi tala om för skattebetalarna. Det har varit så alltför länge. Jag blir mäkta upprörd över den här typen av argumentering. Det är aldrig någon principiell argumentering. Det hänvisas till seminarierum, och man gömmer sig bakom borgerliga auktoriteter. Det är en ekonomism som är svårtolerbar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 9 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Anne-Marie Ekström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att reglerna kring ansvaret för biståndsbedömning blir klarare när det gäller funktionshindrade asylsökande. Anne-Marie Ekström tar i sin interpellation också upp några enskilda händelser på Migrationsverket och frågar mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att de etiska regler som Migrationsverket har i sina policydokument också ska gälla asylsökande med funktionshinder.

Fru talman! Mottagandet av asylsökande ska vara humant och värdigt och organiseras med full respekt för individen. Migrationsverkets personal har ett svårt uppdrag men gör generellt ett mycket bra arbete. Eftersom de anställda dagligen möter människor som befinner sig i utsatta situationer måste det kontinuerligt föras en diskussion om etik och om hur den enskilde ska bemötas.

Som jag tidigare redovisat här i riksdagen har Migrationsverket initierat ett åtgärdsprogram för att stärka arbetet med etik och bemötande på myndigheten. Detta arbete fortsätter. Som jag också redovisat tidigare har regeringen beslutat att inrätta ett etiskt råd vid Migrationsverket. Jag vill understryka att det arbete med inriktning på etik och förhållningssätt som Migrationsverket bedriver naturligtvis är generellt till sin karaktär och också omfattar exempelvis personer med funktionshinder.

De exempel som Anne-Marie Ekström tar upp handlar i huvudsak om Migrationsverkets uppdrag att erbjuda de asylsökande ett lämpligt boende. När Migrationsverket ordnar boendet för asylsökande är det naturligtvis viktigt att hänsyn tas till särskilda behov som kan finnas, till exempel till följd av funktionshinder. Om verket i det enskilda ärendet inte kan erbjuda en anpassad bostad kan ett sådant boende i stället upphandlas från bland annat kommunerna. Det är av yttersta vikt med en bra samverkan mellan Migrationsverket och kommunerna vad gäller boende eller andra insatser för asylsökande med funktionshinder.

Jag är medveten om att det finns ett behov av att i olika avseenden se över Migrationsverkets ansvar i förhållande till kommunernas ansvar. Ansvarsfördelningen mellan verket och kommunerna när det gäller asylsökande regleras i huvudsak av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och socialtjänstlagen. Jag har för avsikt att initiera bland annat en översyn av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. I det sammanhanget bör även Migrationsverkets ansvar i förhållande till andra aktörer ses över.

Anf. 10 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men jag är inte nöjd.

Nu duggar debatterna om Migrationsverket tätt. Det är bara två veckor sedan vi stod här och pratades vid senast, och nu står vi här igen. Precis som jag framförde då måste både asylsökande och övriga medborgare känna förtroende för hela asylprocessen, och då är det som händer och sker på Migrationsverket det absolut viktigaste. Migrationsverket är första länken i en kedja, och ingen kedja är starkare än sin svagaste länk.

*Svar på
interpellationer*

Migrationsverket kommer också att ha ögonen på sig extra mycket efter allt som har hänt.

Självklart är det precis som Barbro Holmberg säger: Det finns många som gör ett bra arbete på Migrationsverket, och de har ett svårt uppdrag i en organisation som omorganiseras gång på gång. En person har varit med om tre omorganisationer på två och ett halvt år. Dessutom är det Migrationsverkets personal som ska genomföra regeringens alltmer hårdnande asylpolitik.

Fru talman! När människor kränks kan jag inte låta bli att reagera. Det bemötande som de funktionshindrade fått vid Migrationsverket i Hedemora är fullständigt oacceptabelt – ingen behovsbedömning, kränkande uttalanden och ett boende som inte är handikappanpassat. En asylsökande är utsatt, och den som är funktionshindrad och asylsökande är dubbelt utsatt.

Fru talman! Det är också kränkande när anställda som följer en avvisad till flyget köper sprit och cigaretter på dennes boardingkort. Att utnyttja en försvarslös människa på detta sätt är oacceptabelt. Det är bra att dessa personer enligt uppgift kommer att bestraffas för det som har hänt.

Detta är dock två händelser som skett på bara två veckor, och det är två händelser för mycket. Det är alltså inte enstaka händelser på Migrationsverket. Detta bidrar till att skapa en bild av Migrationsverket som en myndighet där de anställda saknar moral och ansvarskännande. Det tycker jag inte är bra.

Fru talman! Genom att frivilligorganisationer reagerat och händelserna i Hedemora beskrivits i medierna har situationen förbättrats för de funktionshindrade i Hedemora. De har fått behovsbedömning, och de har fått hjälp och stöttning. Förhoppningsvis är den varaktig den här gången. Förra gången var den inte det. Detta är glädjande, men det är ändå oacceptabelt att det ska behöva gå till på det här sättet.

Även om det nu har löst sig i det här fallet är det viktigt att detta ändå är en principfråga. Det måste finnas riktlinjer för hur personer som har olika typer av funktionshinder ska bemötas från första början. I dag är reglerna otydliga, precis som Barbro Holmberg uttryckte. Ansvarsfördelningen mellan migrationsverk och kommun måste vara glasklar.

Migrationsministern säger också att hon tänker initiera en översyn av lagen om mottagande av asylsökande. Det har jag och många med mig väntat på länge. År 2003 var den utredning klar som handlade om Sveriges anpassning till EG-direktivet om mottagande av asylsökande, en anpassning som skulle ha trätt i kraft för ett år sedan. Det är oerhört viktigt att alla asylsökande får ett människovärdigt mottagande, och då behövs det tydliga riktlinjer. I EG-direktivet finns det ett kapitel som handlar om personer med särskilda behov. Där står att den speciella situationen för bland annat funktionshindrade ska beaktas efter individuell prövning. Jag frågar nu: Varför har det tagit så lång tid att få fram en proposition om mottagandet?

Anf. 11 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Först och främst vill jag tacka Anne-Marie Ekström för den här interpellationen. Den pekar på en grupp asylsökande som vi faktiskt inte har uppmärksammat särskilt mycket tidigare. Vi har stått här många gånger, Anne-Marie Ekström och jag, men vi har inte pratat om

just den här gruppen. Jag tror att det är viktigt att göra det – verkligen! Jag tror att det finns väldigt mycket generellt sett när det gäller funktionshinder i samhället som vi kan förbättra. Jag tror också att det finns mycket som man kan förbättra när det gäller asylsökande med funktionshinder.

Jag vill dock börja med att sätta in denna debatt i ett större perspektiv. Jag reagerar fortfarande mot det som Anne-Marie Ekström säger om regeringens alltmer hårdnande asylopolitik. Jag vill gärna veta: Vad är det som har hårdnat? På vilket sätt anser Anne-Marie Ekström att mottagandet har försämrats under de senaste tio åren, eller sedan den borgerliga regeringen styrde asylopolitiken?

När man lyssnar på Anne-Marie Ekström och ibland när man lyssnar på debatten kan det förefalla som om det bara blir sämre och sämre. I själva verket har det faktiskt skett en rad olika förbättringar.

I början av 90-talet, när vi tog emot väldigt många från krigets Bosnien, såg mottagandet och boendet väldigt annorlunda ut. Då inhyste vi asylsökande i militärförläggningar, vi använde nedlagda ålderdomshem, vi hade båtar och båtplattformar, ja, till och med tält.

Då måste man se till situationen. Skulle vi ha sagt att vi inte kunde ta emot människor med särskilda behov därför att vi inte hade tillräckligt bra boende? Nej, det kan vi inte göra, och det ska vi inte göra. Detta är människor som flyr, och vi måste ta emot och ordna det så bra som möjligt för människor som flyr undan förföljelse och som kommer direkt från krig.

Hur ser då reglerna ut? Hur har reglerna för mottagandet förändrats? Vad är det som har tillkommit under de senaste tio åren? Ja, till att börja med får alla som kommer ett hälsosamtal. Vi har förändrat lagstiftningen när det gäller barns skolgång. När vi hade en borgerlig regering i början av 90-talet hade barn inte fullständig rätt till skolgång. Funktionshinderade barn som kanske behövde särskola hade inte rätt till det. Barn hade inte ens rätt till gymnasieskola. Allt detta har förändrats. Vi har sett till att barn till asylsökande har precis samma rätt till skolgång som barn som bor här.

Bostäderna har, som jag sade, förändrats oerhört mycket. Tidigare var det väldigt mycket ett institutionsboende. I dag hyr Migrationsverket lägenheter som upplåts till asylsökande. Det betyder att en familj som kommer som asylsökande i dag oftast – i den mån det är möjligt, men det är det man försöker – får en egen lägenhet till sitt förfogande.

Visst har det alltså skett förändringar. Jag skulle vilja att Anne-Marie Ekström lite grann fördjupade sig i vad det är som har hårdnat så mycket. På vilket sätt har det blivit så oerhört mycket sämre? Det tycker jag vore intressant att höra Anne-Marie Ekström säga.

Anf. 12 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vet att det har hänt mycket, särskilt när det gäller mottagande, sedan början av 90-talet då jag själv åkte runt på ett antal militärförläggningar och gamla ålderdomshem och träffade asylsökande. Jag har varit med ganska länge, och på den tiden mer konkret. Det fanns bra boenden även då. Precis som det finns bra boenden i dag. Men det finns också boenden som är utdömda av hälsoskäl.

Prot. 2005/06:71
10 februari

*Svar på
interpellationer*

I både min egen valkrets och på andra håll har jag träffat på att man placerar asylsökande i boenden där det är osunt att bo. Nyligen tror jag det var ett i Fagersta där elledningar låg utvändigt. Dörrar är sneda, det drar in och allt sådant. Det är inte värdigt alla gånger.

Likasa handlar det om det bemötande man får. Jag har fått veta att människor har placerats långt ute på landet utan att få veta var de kan handla eller hur de kan ta sig till närmaste affär, med buss eller så. Det är inte bra på många sätt och vis.

Därtill har vi de attityder som de asylsökande möts av. Det finns självklart de som är väldigt bra, men det finns också de som inte är bra. Och jag tycker att det är viktigt att alla är bra.

Under de senaste åren har det varit väldigt många omorganisationer. Som jag sade har en person varit med om tre omorganisationer på två och ett halvt år på grund av att ekonomin har gått upp och ned. Människor har sagts upp. Man har flyttats från olika avdelningar och kanske inte är utbildad för just det jobb man ska göra. Känner man sig inte hemma på sin arbetsplats, man känner att man inte har utbildning för det man ska göra, gömmer man sig kanske bakom attityder på ett sätt som man inte borde göra. Eller också slutar man, vilket gör att det kommer nya personer. Hela tiden ständig personalförändring.

Jag fick inte svar på frågan om EG-direktivet. Varför har man inte kommit med förslag till lag om mottagande tidigare? Det jag kan hitta i EG-direktivet är, förutom att funktionshindrade ska få särskilda behov tillgodosedda, att även till exempel de som har utsatts för sexuellt våld och våldtäkt ska få sina behov tillgodosedda. De ska också få behandling. Där är det någonting som brister i dag.

Det här hänger också ihop med att det finns brister i själva rättssäkerheten, i själva asylprocessen. Vi har ett antal gånger pratat om de ensamkommande barnen som får en tvivelaktig åldersbedömning, barn som inte hörs och kvinnor där man inte följer de riktlinjer som är givna.

Jag tror att man måste se över hela situationen på Migrationsverket. Det är bra att man jobbar med etiska regler. Det är på tiden. Folkpartiet vill gå längre. Jag ställde frågan om detta i vår förra debatt. Vi vill ha något som vi kallar lex Vlad och som är liknande lex Maria och lex Sara som finns inom vård och omsorg. Den som jobbar på Migrationsverket och upptäcker att någon bryter mot de etiska reglerna ska ha möjlighet att anmäla det.

Så kommer jag till den sista frågan, som jag inte fick svar på förra gången heller. Det är för mig fullkomligt ofattbart hur Migrationsverket ska klara av att förändra personalens attityder och utföra sitt uppdrag samtidigt som det saknas 1 miljard kronor. Förra gången fick jag en uppmaning att försöka förmå kommuner att ta emot fler av dem som redan har fått uppehållstillstånd. Men det sparar inte 1 miljard.

Anf. 13 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Anne-Marie Ekström säger att det är viktigt att alla boenden är bra. Det håller jag verkligen helt med om. Vi har ett bra mottagande och vi ska ha ett bra mottagande. Vi ska också se till att människor får ett bra boende och ett bra bemötande. Där är vi helt överens.

Men jag tror att förutsättningarna för att alla ska få ett bra boende blir större om också alla kommuner tar emot asylsökande och människor som

har fått ett uppehållstillstånd. Här vet ju Anne-Marie Ekström, precis som jag, att det företrädesvis är borgerliga kommuner som faktiskt säger nej. De tar inte emot. Det finns kommuner som inte tar emot en enda. Och jag tror att det här finns väldigt mycket som man kan göra.

När det sedan gäller boendet för asylsökande är det ju så att om kommunerna säger nej måste Migrationsverket gå till privata hyresvärdar för att över huvud taget se till att människor får tak över huvudet.

Hur ser då lagstiftningen ut, om det är ett boende där man behöver rusta upp och så vidare? Jo, det är hyresvärdens ansvar att se till att detta blir gjort. Om det är ledningar som ligger blottade är det naturligtvis hyresvärderna som ska göra det. Vad gör då Anne-Marie Ekström? Jo, hon kastar sig på Migrationsverket i stället för att kanske ge Migrationsverket stöd att ställa de kraven på de privata hyresvärdarna att de ska se till att rusta upp de bostäder där människor faktiskt bor. Jag tror att det finns mycket här som man kan göra för att faktiskt förbättra för asylsökande.

När det sedan gäller Migrationsverkets ansvar i förhållande till kommunerna, och särskilt när det gäller funktionshindrade, tror jag, som jag också sade i mitt inledande anförande, att Anne-Marie Ekström har rätt. Vi måste se över ansvarsfördelningen mellan å ena sidan Migrationsverket och å andra sidan kommunerna när det gäller just biståndsbedömningar.

Jag vet att man i Hedemora har en överenskommelse. Nu är det kommunen som ska göra de här biståndsbedömningarna. Det har man också gjort. Dels tror jag att ansvarsområden överlappar varandra lite grann, dels kanske en del faller mellan stolarna. På det här området tror jag att vi måste se över lagstiftningen. Därför är jag väldigt glad över och tacksam för att Anne-Marie Ekström pekar på just områden som vi behöver titta särskilt noga på.

När det sedan gäller EG-direktivet vill jag säga att vi har ett EG-direktiv om minimiregler för mottagande av asylsökande. Vad regeringen har gjort är att vi har tillsatt en utredning som har sett över det svenska mottagandet i förhållande till EG-direktivet. Den utredningen konstaterar att Sverige ligger högt över minimidirektivet. Många länder ligger under. Så jag tror att om man ser det generellt kommer det att bli ett lyft för hela EU. Men på några punkter måste vi förändra lagstiftningen. Det är det vi håller på och bereder inom Regeringskansliet.

Anf. 14 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Barbro Holmberg säger att jag skyller på Migrationsverket. Om en bostad är undermålig eller utdömd ska man väl egentligen inte hyra den över huvud taget förrän man har rustat upp den. Det är min uppfattning.

Men, fru talman, jag tycker att den här debatten har varit väldigt viktig. Jag tycker att det är väldigt bra att Barbro Holmberg har tagit tag i själva frågan om funktionshindrade. Sedan kan jag fortfarande inte förstå varför det har tagit så lång tid att få fram ett förslag. Betänkandet var klart år 2003. Lagändringarna skulle ha trätt i kraft år 2005. Som första förslag skulle det ha funnits med på propositionslistan i vår. Men vad jag förstår kommer den inte förrän senare, till hösten. Där kan man fråga sig varför det har tagit så lång tid.

Prot. 2005/06:71
10 februari

Svar på
interpellationer

Det är viktigt att man verkligen tar med de funktionshindrade, men även hur man ska hantera de andra fall som tagits upp, de som blivit utsatta för våldtäkt, tortyr och så vidare. Jag har ett exempel där man inte ens har låtit en tortyrskadad få en specialistundersökning, trots att han har påvisat skador för att få möjlighet att få uppehållstillstånd av det skälet. Det var frivilligorganisationerna som fick gå in och bekosta en specialistundersökning. Jag tror att vi måste lyfta fram även de frågorna, både våldtäkter och tortyr liksom när man varit utsatt för annat våld.

Vi måste återupprätta förtroendet för Migrationsverket. Jag tror att jag kommer att ha många debatter i fortsättningen med Barbro Holmberg, för jag tycker att det är en sådan viktig fråga och Migrationsverket är viktigt. Det är bra att man tar tag i de etiska reglerna, men det räcker inte. Man kanske till och med skulle se över om man till exempel ska dela ansvaret mellan mottagande och utredning.

Anf. 15 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Anne-Marie Ekström säger att man inte ska hyra en bostad som är utdömd över huvud taget. Självklart håller jag med om det. Men det beror ju på vad man har för alternativ och hur situationen ser ut. I början av 90-talet, återigen, när den borgerliga regeringen styrde över asylpolitiken, kom det väldigt många människor från krigets Bosnien. Man inrättade tältläger och hade militärförläggningar. Det är klart att man skulle kunna säga: Nej, man ska inte använda militärförläggningar. Men vad är alternativet? Vi måste ta hand om människor på olika sätt. Och återigen: Om man ger Migrationsverket stöd i att ställa krav på de privata hyresvärdarna tror jag att vi får ett oerhört mycket bättre boende för asylsökande. Jag tror att vi kan hjälpas åt i det arbetet.

Sedan håller jag också med Anne-Marie Ekström om att förtroendet för Migrationsverket självklart är oerhört viktigt. Vi har det etiska rådet. Vi ska arbeta mer med bemötande och etikfrågor. Men jag tror också att den reform som vi nu genomför kommer att innebära en kvalitetssäkring av Migrationsverket som skapar bättre förtroende både för Migrationsverkets beslut och för besluten över huvud taget. De reformer som vi nu sätter i sjön kommer alltså, det är jag alldeles övertygad om, att förbättra situationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2005/06:225 om konkurrensutsättning av studiemedel

Anf. 16 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Axel Darvik har frågat mig om jag skulle vara beredd att inrätta ett system med konkurrensutsättning av studiemedel, som Finland har gjort.

Till att börja med vill jag understryka att en väl fungerande studie-stödsadministration prioriteras högt av regeringen. Både regeringen och CSN har under de senaste åren vidtagit omfattande åtgärder för att förbättra servicen till studerande och återbetalare. Jag anser att det är myck-

et viktigt med en snabb hantering av de studerandes ansökningar om studiestöd så att de kan känna en ekonomisk trygghet.

Antalet högskolestuderande som ansöker om studiemedel har ökat. CSN hanterar årligen studiestöd, bidrag och lån till totalt sett närmare 1 miljon stödtagare och administrerar återbetalningen av studielån för ungefär 1 ½ miljon låntagare. Inom CSN:s huvudsakliga verksamhetsgren, tilldelning och återbetalning av studiestöd, har myndigheten ett stort kunnande. Samtidigt som antalet ärenden växer ökar också komplexiteten i många frågor, inte minst mot bakgrund av EG-rätten. Myndighetens förändrade arbetssätt har förbättrat handläggningstider och telefontillgänglighet även om CSN periodvis fortfarande har svårigheter. Detta gäller främst i samband med terminsstart och vid utskick av skuldbesked för återbetalning. Av denna anledning fick CSN under förra året ett nytt uppdrag av regeringen, bland annat att skyndsamt förbättra sin service. För att nå målet om förkortade handläggningstider måste också nya vägar sökas för att effektivisera hanteringen, och under förra året beslutade regeringen om en försöksverksamhet med elektronisk ansökan om studiemedel via CSN:s webbplats. Samtidigt som jag tidvis varit kritisk till CSN:s service är jag förvissad om att myndigheten har en förmåga att förbättra situationen, vilket utvecklingen också har visat.

Jag anser att Axel Darvik ger en missvisande bild av CSN:s handläggningstider. När det gäller ansökningar om studiemedel för studier i Sverige har den genomsnittliga handläggningstiden minskat från 20 dagar 2002 till 13 dagar 2005. Där ingår den tid då CSN väntar på kompletterande uppgifter från den enskilde. Av handläggningstiden på 13 dagar har CSN själv bara kunnat påverka sex dagar. Detta visar att regeringens och CSN:s åtgärder varit framgångsrika och att de studerande nu får snabbare beslut än tidigare.

Förslaget om att konkurrensutsätta CSN:s låneverksamhet genom att ta in privata finansiärer vill jag bestämt avvisa. Det är viktigt att klargöra att fördelning av studiestöd till enskilda och återbetalning av studielån är myndighetsutövning som regleras i studiestödsförfattningarna. Denna myndighetsutövning inrymmer moment som bankerna inte är skickade eller villiga att hantera. Staten subventionerar både studiestödsräntan och studielånet genom vissa förmånliga trygghetsregler vid återbetalning. Det är olämpligt att överlåta offentligrättslig verksamhet av den här omfattningen, och som dessutom innefattar myndighetsutövning, på andra än myndigheter. Rättssäkerheten och möjligheten för den enskilde att kunna överklaga måste också beaktas. Det finns i dag ingenting som tyder på att servicen skulle bli bättre än i dag eller kostnaden lägre om olika alternativa studielån erbjuds av privata finansiärer som till exempel banker. Staten kan låna upp medel för att finansiera studielån till en lägre kostnad än privata långivare. Den enskilde erbjuds därmed låga och stabila studielånskostnader genom nuvarande system. Jag vill även tillägga att Regeringskansliet har gjort bedömningen, bland annat av vissa förslag från banker, att det är svårt att se några omedelbara fördelar för den enskilde eller för staten av att anlita privat finansiering i studieupplåningen. Riksdagen har också tidigare avslagit motioner med liknande krav.

Jag anser att servicen till studerande och villkoren för studerande och låntagare ska hålla en hög och acceptabel nivå även utan ett system med konkurrensutsatta studiemedel.

Prot. 2005/06:71
10 februari

*Svar på
interpellationer*

Naturligtvis följer jag med intresse utvecklingen i våra nordiska grannländer, bland annat den förändring som skett på studiemedelsområdet i Finland. Det är dock ännu för tidigt att dra några slutsatser.

Anf. 17 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Jag tror inte att vi kommer att komma överens om allting här i dag, Lena Hallengren och jag. Och det kan man väl känna lite grann på tonen. Men en del av problemen kanske vi i alla fall kan bli överens om. För att ta lite historik: Hösten 1990 tillsatte regeringen en kommitté som skulle ge utmärkelser till de bästa myndigheterna i landet. Utmärkelsen hette Kronorna bland verken. Det är lite ordvitsigt. 1991 fick CSN utmärkelsen tillsammans med tre andra myndigheter. Men några år senare växte problem på CSN. Man kan säga att löven föll av CSN vid det laget. Man blev föremål för granskning tre gånger av Riksdagens revisorer.

Situationen har blivit bättre sedan botten men det finns fortfarande vissa problem. Om inte Lena Hallengren litar på mig så är det så att i onsdags, när riksdagen debatterade just studiemedlen, skrev Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, inte Miljöpartiet i det här fallet, att målet för studiemedelsadministrationen enligt regleringsbrevet för 2004 var att den genomsnittliga tiden för handläggning av ärenden skulle minska. Detta mål uppnåddes inte. I årsredovisningen från CSN har man där också ett nöjd-kund-index. Föga smickrande hamnar man på 51 på en hundra gradig skala. Det som studenter upplever sig som minst nöjda med är tillgängligheten, insynen och inflytandet. Lite bättre är det när man bedömer kompetensen och webbtjänsterna som CSN erbjuder. Man kan i alla fall säga att studenternas uppfattning om CSN lämnar en hel del övrigt att önska.

Enligt det förslag som jag och Folkpartiet har vill vi inte överlåta myndighetsbeslut till någon annan, utan beslut om statlig borgen och bidrag måste ligga på en myndighet. Men lånen behöver inte skötas av CSN. Som liberal tror jag på marknadskrafterna. Det gör jag för att det är ett system där konsumenten och kunden alltid står i centrum. Företag som inte bryr sig om sina kunder eller konsumenter överlever inte, helt enkelt. Jag tror därför också att en konkurrens mellan långivare ger bättre service. Det ger också möjlighet till bättre villkor. Studiestödsräntan förra året var 2,3 %. Men den här räntan ger inte möjlighet till några avdrag och motsvarar därför en ränta på ungefär 3,28 %. Det är långt över den bankränta som banker ger oprutat till sina bolånekunder. Lena Hallengren får gärna förklara vad hon menar med att det är en subvention som man ger. För mig är det snarare så att man tar lite extra.

Sedan säger hon också att det inte finns några banker som skulle ställa upp på detta. Det är konstigt, för Finland och Sverige är ju inte så olika som länder. Staten är till och med väldigt stor delägare i en bank, Nordea, som har Sverige och Finland som sina huvudmarknader. Att Nordea skulle göra så olika bedömningar i Sverige och Finland tycker jag verkar väldigt konstigt. Lena Hallengren får nog komma med bättre argument för att kunna avslå ett sådant här förslag.

Fru talman! Axel Darvik berör många olika frågor. För den fortsatta interpellationsdebatten vill jag slå fast att CSN hela tiden kan bli bättre. Handläggningstiderna kan fortsatt minska. Men jag vill upprepa det jag sade i mitt interpellationssvar, nämligen att den genomsnittliga tiden som CSN kan påverka är sex dagar. Det är viktigt att vara medveten om vad vi talar om och vilka handläggningstider som CSN de facto kan påverka.

Axel Darvik säger att man från studenternas sida har synpunkter på tillgänglighet och inflytande. Det är naturligtvis också frågor som CSN får jobba med. På vilket sätt skulle tillgänglighet och inflytande öka om bankerna tog över räntan och utbetalningarna? Det ställer jag mig frågande till. Det vore intressant att höra Axel Darvik utveckla det.

Att man inte skulle överlåta myndighetsbeslut utan endast utbetalningen är verkligen ett ideologiskt ställningstagande snarare än en fråga om att öka tillgänglighet eller korta handläggningstider. Det som tar tid för CSN är ju just att sköta den myndighetsutövning som handlar om att pröva om den studerande har rätt till studiemedel, ålder, antal veckor man studerar, om man har godkända studieresultat, om utbildningen är studiemedelsberättigad med mera. Det är det som tar tid. Att trycka på knappen för utbetalning innebär ingen lång handläggningstid.

Man kan fundera över hur situationen blir för den enskilde när marknaden tar över. CSN sköter fortfarande myndighetsutövningen och därefter går man runt till Handelsbanken, SEB och Nordea för att se var man kan få lägst ränta. Det snabbar ju knappast på processen. Man kan ha helt andra skäl, ideologiska sådana, för att den enskilde själv ska ta på sig förhandlingen med bankerna, men det kortar knappast tiden och det ökar knappast den ekonomiska tryggheten.

Det är ett faktum att räntan är lägre. CSN har en genomsnittlig ränta de senaste tre åren. Man gör också ett avdrag med 30 % för att det inte ska handla om en avdragsmöjlighet för vissa studenter med till exempel stora kapitalinkomster. Ett genomsnitt av de senaste tre åren minus 30 %, så sätter CSN sin ränta.

Det innebär att man ligger lite efter. Men det betyder också att man jämnar ut uppgången när räntan stiger. Det blir alltså en jämnare ränta där man utjämnar toppar och dalar, vilket är en viktig del av CSN:s ansvar.

Att vilja ha ett system där marknaden bestämmer är helt klart en ideologisk fråga. Man kan fråga sig hur marknaden, i det här fallet banken, reagerar om staten är borgenär och garanterar att man får tillbaka pengarna. Vad är incitamentet till marknaden att ha en låg ränta då? Finns inte snarare incitamentet att ha en ganska hög ränta och höga kostnader? Om inte studenten betalar betalar staten. Då är man garanterad en ökad intäkt. Marknaden har naturligtvis intresse av att öka sina intäkter snarare än att ha god service till studenten.

Det går inte att så enkelt jämföra det svenska och det finska systemet. Man kan inte bara plocka ut en liten del i ett system som har en helt annan uppbyggnad, en helt annan lånebenägenhet och ett helt annat välfärdssystem med andra utgångspunkter. Det är intressant att följa och titta på olika system, men Axel Darvik drar för enkla slutsatser, tycker jag.

Anf. 19 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Vi börjar bli hyfsat överens om de problem som finns. Att bara titta på hur man genomsnittligt har skött sig på CSN ger inte alltid en helt rättvisande bild. Vissa grupper har stora problem. Det gäller bland annat dem som studerar utomlands. Där sackar man efter väldigt och har ett komplicerat system. De hamnar många gånger i en rävsax där man inte får några studiemedel och tvingas leva på sparade pengar eller luft under lång tid.

Det gäller att man klarar alla studenter. Alla ska garanteras att inom tre veckor ha chans att få sina ärenden handlagda. Det är något annat än att bara räkna genomsnitt. Därför drev en majoritet i riksdagen igenom att man skulle ha detta krav och att man annars skulle vara tvungen att betala straffavgifter till de studenter som blir drabbade.

Fru talman! Det är uppenbart att Lena Hallengren och jag har olika ideologiska ingångsvinklar. Lena Hallengren har ett socialdemokratiskt socialistiskt tänkande. Jag har ett mer liberalt.

Hon säger att det alltid är marknaden som bestämmer villkoren. Det är inte så det fungerar. När man ger sig ut på ett torg för att köpa frukt eller liknande får man välja. Det är ju konsumenten som bestämmer. Vilken frukthandlare ska jag gå till? Den som ger mig den bästa kvaliteten till det bästa priset är den som man oftast väljer. Därför tycker jag att studenter ska kunna gå mellan olika banker och välja den som ger den bästa servicen, de bästa villkoren med den lägsta räntan och de lägsta avgifterna.

Ett marknadssystem pressar ju inte upp priserna. Ett marknadssystem visar sig alltid pressa ned priserna. Finns det bara en Konsumaffär att gå till får man ju höga priser. Om det finns en Ica, en Vivo och en Netto i samma kvarter pressas ju priserna ned. Det är så det fungerar.

Här har vi helt klart olika synsätt. Som liberal tror jag ju på marknadslösningar eftersom det är bra för kunderna, det är bra för konsumenterna och det är bra för studenterna.

Jag måste ändå få svar på varför det är så omöjligt att ha ett system som det finska. Där ställer staten upp som garant för lånen, men man överlåter till studenterna att själva välja vem som har de bästa villkoren.

Det tycker jag skulle vara ett bra och sunt system. Jag har inte fått några tydliga svar på varför det skulle vara så omöjligt att ha ett sådant system.

Anf. 20 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! En del saker är marknaden väldigt bra på, men när det handlar om att låna upp pengar är staten en väldigt stor låntagare och kan låna upp medel för att finansiera studielån till en betydligt lägre kostnad än vad mindre, privata långivare kan göra.

Det är inte oförmånliga villkor hos CSN i dag. Det är mitt absolut främsta skäl.

En förändring skulle väl göras med studenternas bästa för ögonen i förhoppning om att det skulle kunna bli mycket bättre? CSN:s system i dag innebär att man får en genomsnittlig ränta de tre senaste åren där man också gör avdrag med 30 %. Det innebär att det inte bara är de som har en viss inkomst, till exempel av kapital, som kan göra det avdraget i deklarationen.

Det är intressant om Axel Darvik kan utveckla detta lite. Om man gör den förändring som Axel Darvik vill gör man väl ändå det för att det ska bli bättre för studenterna, inte bara av ideologiska skäl. På vilket sätt ökar tillgängligheten och inflytandet för den enskilde? På vilket sätt snabbas handläggningstiderna upp när man först väntar på ett beslut om man har rätt till studiemedel och därefter går runt till ett antal banker för att förhandla om sin ränta? Vilken förmånlig ränta får den som läser en relativt lång utbildning som kanske inte har de allra bästa lönevillkoren därefter? Vem är den svaga och den starka parten i Axel Darviks marknadssystem?

Det är ingen liten bagatellfråga att diskutera om inte marknaden bara kan få sköta detta. Jag hävdar att det finns många orättvisor som ett sådant system skulle medföra.

Jag vill också säga något om utlandsstuderande som Axel Darvik tog upp.

Utbetalning av studiemedel sker ju i förskott under förutsättning att den som är studerande kan styrka att han eller hon är antagen till studier och att studierna påbörjas. Det är knappast rimligt att man betalar ut ett stöd om inte den typen av besked lämnas.

Som utlandsstuderande befinner man sig många gånger i en mer utsatt position. Vi måste naturligtvis se till att bestämmelserna är utformade så att man inte hamnar i en oacceptabel situation. Men någon form av kontrollfunktion innan CSN betalar ut studiestöd till någon som säger sig vara studerande i ett annat land måste väl ändå finnas, Axel Darvik?

Anf. 21 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Jag menar ändå att man kan få en bättre service genom att man just får chansen att själv välja den modell som passar. Man kan träffas och sitta ned tillsammans med den person som handlägger ens ärende på banken och tala igenom hur man vill lägga upp villkor och vilka risker som man är beredd att ta och så vidare. Med Lena Hallengrens system finns det bara ett sätt att lösa detta, en enda variant.

Mig veterligen är det inte särskilt många kunder hos bankerna som klagar på att det är väldigt svårt att komma fram ens på telefon eller att det är helt omöjligt att komma in och träffa någon om man nu vill förhandla om sina lån. Och om man är missnöjd väljer man naturligtvis någon annan. Men den möjligheten finns inte för studenterna i dag, utan det finns bara en enda lösning som man kan välja.

Man kan konstatera att CSN just nu har en betydligt högre ränta än bankerna. Men det är klart att man kan räkna på olika sätt. Men som det är nu får studenterna betala en högre ränta – 3,28 % är mycket högre än de 2,59 % som är den lägsta ränta som banker erbjuder i dag.

Därför skulle jag gärna vilja veta varför det är så omöjligt att ha ett sådant här system. Jag kan inte se så många andra anledningar än att Lena Hallengren sätter socialistiska dogmer framför en konkurrens så att studenterna skulle få de absolut bästa villkoren. Och det är det som är vår målsättning. Med en statlig borgen kan vi faktiskt garantera detta. Det är ingenting annat.

Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! Det är en snudd på obegriplig debatt som Axel Darvik för. Räntesatsen från CSN:s sida 2006 är 2,3 %. Den kan man naturligt-

vis jämföra med olika bankräntor. Man kan jämföra den med räntor på bolån eller billån. Det beror på vilket val man gör. Men det är definitivt ingen hög ränta. Och den räntan är också mycket jämnare än den ränta som man är beroende av när man lånar pengar i en bank.

Axel Darvik måste också ha funderat på hur bankväsendet påverkas av en miljon låntagare som kommer in och som naturligtvis har helt olika villkor – hur länge man studerar, hur sannolikt det är att man klarar av sina studier och under hur lång tid som lånet ska återbetalas.

Det svenska systemet inom studiestödsområdet handlar helt enkelt om att lånevillkor och återbetalningsvillkor ska vara lika för alla låntagare oavsett vilken utbildning som man läser till. Oavsett vilka sidoinkomster som man har ska man ha goda förutsättningar och veta förutsättningarna under hela sin utbildningstid, både när det gäller lånevillkor och återbetalningsvillkor. Och det är klart att det blir en betydligt mer osäker situation för den som går till en bank och förhandlar. Det finns säkert de studenter som har is i magen. Men jag tror knappast att det är den typen av otrygghet som våra studenter eftersöker.

Återigen: Vi ska göra vårt allra yttersta för att CSN ska bli ännu bättre på att hantera de lån och bidrag som man förmedlar till Sveriges studenter. Men handläggningstiderna, tillgängligheten och inflytandet förbättras knappast för den som efter ett besked om bifall till studielån ska gå runt mellan olika banker och vara sin egen förhandlare. Det är jag fullständigt övertygad om.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2005/06:72 och 77 till socialförsäkringsutskottet

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2005/06:80 Reformerad hyressättning

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 10 februari

2005/06:980 av *Michael Hagberg* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Oxelösunds hamn

2005/06:981 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
 Personer som är beroende av speciallivsmedel
2005/06:982 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
 Allergisjukvården
2005/06:983 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
 Framtiden för slakterinäringen
2005/06:984 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
 Mänskliga rättigheter i Iran
2005/06:985 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
 Stockholm som säte för Internationella brottmålsdomstolen
2005/06:986 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
 Bättre tillsyn vid djurtransporter
2005/06:987 av *Jan-Evert Rådström* (m) till justitieminister Thomas Bodström
 Eftersupning
2005/06:988 av *Jan-Evert Rådström* (m) till justitieminister Thomas Bodström
 Nykterhetskontroll för piloter och annan flygplansbesättning
2005/06:989 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
 Självskadande patienter
2005/06:990 av *Jan-Evert Rådström* (m) till finansminister Pär Nuder
 Förmånsvärden för miljöbilar
2005/06:991 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
 EU-bistånd till fredsskapande åtgärder i Afrika
2005/06:992 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
 EU-kommissionens ”hemliga” yttrande i Vaxholmsmålet
2005/06:993 av *Catharina Bråkenhielm* (s) till statsrådet Ylva Johansson
 Speciallivsmedel
2005/06:994 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
 Hässleholm som centrum för kvalificerade yrkesutbildningar
2005/06:995 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
 Reglerna om kostnadsansvaret för asylutredningar
2005/06:996 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
 Svensk och finsk postservice på landsbygden
2005/06:997 av *Lars Gustafsson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
 Transport av avfall till biogasanläggningar

Prot. 2005/06:71
 10 februari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
 tisdagen den 14 februari.

11 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 9 februari

2005/06:922 av *Dan Kihlström* (kd) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Nollvision om hemlöshet

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 februari.

12 § Kammaren åtskildes kl. 10.14.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Ledighet	1
3 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
5 § Svar på interpellation 2005/06:224 om teorin bakom fastighetsskatten.....	2
Anf. 1 Finansminister PÅR NUDER (s).....	2
Anf. 2 PER LANDGREN (kd).....	3
Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (fp)	4
Anf. 4 Finansminister PÅR NUDER (s).....	5
Anf. 5 PER LANDGREN (kd).....	6
Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp)	7
Anf. 7 Finansminister PÅR NUDER (s).....	7
Anf. 8 PER LANDGREN (kd).....	8
6 § Svar på interpellation 2005/06:233 om biståndsbedömning av funktionshindrade asylsökande	9
Anf. 9 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	9
Anf. 10 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	9
Anf. 11 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	10
Anf. 12 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	11
Anf. 13 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	12
Anf. 14 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	13
Anf. 15 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	14
7 § Svar på interpellation 2005/06:225 om konkurrensutsättning av studiemedel	14
Anf. 16 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	14
Anf. 17 AXEL DARVIK (fp).....	16
Anf. 18 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	17
Anf. 19 AXEL DARVIK (fp).....	18
Anf. 20 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	18
Anf. 21 AXEL DARVIK (fp).....	19
Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	19
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	20
9 § Bordläggning.....	20
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	20
11 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	22
12 § Kammaren åtskildes kl. 10.14.....	22